

Septimum Preceptum

de rapina holocaustū offert. q
vel ciborū nimia egestate. vel
māducādi. vel somni penuria i
moderate corp⁹ affligit. Tercio
si fit tñta abstinentia q̄ hō
ab opibus utiliorib⁹ impedia
tur q̄uis ad ea ex necessitate
non teneatur: in discretū est ie
iumū. et si nō fit illicitū. Vnde
Iero. dīc. Rōnabilis homo dig
nitatem amittit. qui ieumū
caritati. vel vigilias sensus ite
gritati prefert. Queritur. iij.
an ieumā possint redimi p̄ pe
cumia. vel aliomō. Ex. b̄m Inno
c. q̄ triplex est ieumū. vnum
ab ecclā mādatū. de quo sup̄. et
hoc non p̄t redimi. nisi cā vel
necessitas in ieunante subfit.
Alia ieumā sūt voluntaria. id est
wtia. et talia sine causa que in
ieunante subfit. dūmō alias sit
utile redimi p̄nt. auctoritate
supiois. Terco sūt ieumā i pe
nitētiā iniuncta. et de istis idem
est sicut de voluntarijs.

Preceptū. viij. Capi. Prīmū

Odō vidēdū ē de se
ptio p̄cepto. non
faties furtū. Obi
nō solū de phib;
furtū: s̄ rapinā. oē; iſidelē emp
tōe; venditione; labore. et oē
modis quib; hō voluntarie in
fert altei damnū in rebus suis

Capitulum Prīmū

tpalibus. Qd nōuit Aug9. cū
i q̄stioib⁹. Exo. dixit. furtū no
mne intelligitur ois usurpacō
rei alienē. nō ei rapia; p̄misit.
q̄ furtū phibuit. sed apte totū
phibere voluit. Vn coñ auar
iciā hoc mādatū traditur de
q̄ videnda sūt tria. Primo qd
fit auaitia. et quale pccm. Se
cundo q̄ detestabilis fit. Tercio
cur diuitie q̄ sunt infima bōtā
tū diligūtur ab hoie. **R**ūtū a
ad p̄mū sciēdum q̄ auaitia ca
pitur b̄m tho. 2.2. q. ex viii. Du
pliciter. Vno mō est mordia
tus appetitus. seu amor hñdi q̄
possidendi aliena. Ex q̄ amore
mouet hō ad volendū seu pos
fidendū aliena i debite. vic; sur
ripiēdo ea aut retinēdo. Et sic
auaitia oppoītur iustitie. Et sic
accipitur Ezech. xxiiij. p̄ncipes
ei⁹ i medio ei⁹ q̄ fili lupi rapiētes
p̄dā. Alio modo accipitur auar
itia. p̄tē i ordīnatus amores
appetitus ad diuitias p̄prias.
ut cū q̄s nimis amat res utiles
extēiores. q̄ p̄tē hoc nimis desi
deat eas acqrere. Aut nimis co
placitūa possētis. q̄ idō nimis
retinēt eas. q̄uis nō velit rape
a retine aliena. Et sic oppoītur
liberalitati. que modeātū hu
iūsmōi affectioēs circa p̄prias
diuitias. hec auaritia semper est
pccm. Vn b̄b. vlti. dr. Sunt
mores id est vita sine auaricia

Septimū

Preceptū

cōtentī pñtib⁹. id est nō sīnt
cupidi nō habitor⁹. vbi glō.

b dō. cupid⁹ i accipiēdo. **E**x q
p; q; auaricia nō solū est ī di
uitib⁹ q; plus debito acquirūt
diuitias aut retinēt: s; etiā est
ī paupibus. q; lic; nō habeāt
supflua: tñ sic ī ordīnate amāt
diuitias. q; ex hoc mouētur ad
desiderandum eas supflue Aut
supra debitū modūm. Aut ī
pūis diuitijs sic amore herent.
ut ī debite ī eis delectentur. ā
eas ī debite retineāt. **V**n sup
illud p̄s. q; quagefimo p̄mo.
Videbūt iusti ī timebūt. a sup
ip̄m ridebūt. ī dicēt. **E**cce hō q
non posuit dēū adiutorē suum.
s; spauit ī multitudine diuitia
rum suar̄ dīc. Aug⁹. Audīvit
aliquis paup p̄pham dicētem.
sperauit ī multitudine diuitia
rum suar̄. ī otīne attē dū
pānos suos. respxit forte iū
se diuite mōnacius ī dūtū. a
ait ī corde suo. de illo dīc. nū
q; d de me. **C**ontr⁹ q; subdit. Au
g⁹. noli te ī de excipe. noli te ī de
separare mīsi videris ī timueis.
ī peccata rideas. **N**ā quid tibi
p̄dest si egeas faculate. ī arde
as cupiditate. hoc ergo attēdi
te ne passim diutes rep̄hndā
tis. a rursū de paupertate ī ege
state p̄sumatis. **E**t quāuis ita
sit de paupibus ut dictum est:

Capitulū

Primum

tñ auricie supflu⁹ amoē frequē
ti⁹ a magis habūdat ī diuiti
bus. **Q**uia ex hoc q; aliquis di
uitias possidet. allicitur animus
eius ad ea⁹ amore. **S**ic ēē.
ex cōtinua cohabitacōe mulie
rū efficitur quis ī cōtinēs. eo
q; vtq; mateia; sui crīmis h; p
sentem. **V**n ī ep̄la ad paulīnū
a threasiā. dīcit Aug⁹. q; ter
rena arti⁹ diligūtur adepta q; q
cōcupita. **N**am vbi ille iuuenīs
discēssit. mīsi quia magnas ha
bebat diuitias. **A**liud est enim
nolle ī corpore q; defūt. **A**liud
iam ī corpata diuelle. **I**lla ei
velut extēnea repudiātur. **I**ta
vero velut mēbra p̄scindūtur
Et crīb. sup math. Appōīo di
uiciar̄ maiorē accēdit flāmā.
ī w̄hemēter fit cupido. **E**t q; ī
do autem ille due auaricie sunt
peccata mōrēlia vel non: **N**ōn
dum s̄m tho. q; auaricia. p̄tio
mō vīc; p̄t oppōnitur iusti
cie quo ad actus suos est de ge
nere suo peccatum mortale. q;
actus ei⁹ sunt iniusta accep̄ō
et retēcio alieni. et sic pertinēt
ad rapīam et furtum que sūt
mortalia ut patebit ī sequen
tibus. **S**ed secūdo modo au
aritia: capiēdo eam prout oppo
nitur liberalitati p̄t amoē ī
ordinato diuiciarū propria
rum. sic est aliquādo peccatum
mōrē. aliqñ vīale. q; a ut dīc.

Septimum Preceptum

sanctus tho.2.2.q. **Cxviii.** Si homo diligit diuitias supflue et plus debito, non tñ plus qđ deū s̄ citra deū nec vell; ppter diuitias aliqd facere qđ esset contrariū amoris dei aut p̄imi. Tūc talis auaritia est peccatum qđ immōderat? amor a cōnreclā racōe, si est viale, eo qđ nō est contrariū caritati dei aut p̄imi. Si aut̄ amor extior̄ rez sit tā imōderatus et magn⁹ qđ homo pl⁹ diligat diuitias vel re aliquā vtile qđ deū, ut qđ pl⁹ vlt carere do qđ tali re. v̄lqñ apter amore diuitiar̄ non ve retur facere cōn amore dei aut p̄imi. tūc talis auaritia ē pecatum mōrle. Sicut cū amore nō necessarij lucr̄ a fine causa rācōnabiliviolar; diē dñicum aut multum solemnē diē. Aut piurat. a dammificat p̄imum. et sic de alijs auaricie filiabus. Et hoc vult ap̄ls ho. v. Obi cū p̄imis; repletos oī inquietate, formicacōne, auaritia et similib;. s̄bdit qui talia agunt d̄ digni sunt morte. Quo ad h̄. p̄incipale nōndum qđ auaricia est valde detestabile vitium. apter quicq; p̄mo qđ est capitale viciū, ex qua filie valde notiue orūntur s̄m gre. xxxi. moā. Differunt aut̄ mōrle vitium. et capitale. Quia mōrle est qđli b; priuans h̄iem vita aie, qđ

Capitulum Primum

ēgrā. et vita éterna. Cui pccō debetur pro pena mōrs et na. et ita mōrlia sūt valde multa. Sed capitale est ex quo multa alia pccā ut frequēter orūntur, p̄ modū p̄incipij et cause efficiētis. Vñ sicut caput ē p̄nicipale membr̄ et tanḡ p̄incipiū a quo alia quo clāmodo orūntur et dirigūtur. Et sicut dux exercitus ppter p̄incipali tate alios regit. Sic ad similitudinē talū quedā sūtvitia q̄ propter p̄incipalitatē et depen dētiā alioz ab ip̄s dicūtur capitalia. Et sūt. vii. quorū vnū ē auaricia. de qđ tho. 2.2.q. **Cxvii.** declarando filias auaricie quas vbi prius enumerat gre. dic̄. qđ auaricia est supfluis amor habēdi diuitias et i duob; h̄ndat. Primo i retinēdo. et ex hac pte ex ea oritur obduracō cōn misericordiā. qđ sc̄ cor nō emolitut mia ut diuitijs suis s̄bueniat miscis. Sc̄do auaritia h̄ndat i accipiēdo. Et s̄m hoc avaritia p̄c̄ considerari duplicit. Vno modo s̄m qđ est i affū. et sic ex auaricia oritur i quietudo. in qđ tu īgerit h̄oi sollicitudines et curas superfluas. Alio modo p̄t considerari i effectu. et sic i acquirēdo aliena vtit aliquando vi. qđ p̄tin; ad vi. olenciam. Quādo qđ aut̄ dolo. qđ si fieri i wrb; eit fallacia qđ tu

Séptimum

Preceptum

ad simplex vbi. puerum aut. si addatur confirmatio iuramenti. **S**i autem dolus omittatur in ope: sic quantum ad res est fraus. quoniam ad personas erit predicatio ut patet de iuda qui predidit christum ex auacia. **S**ecundo facit ad de testacionem avaricie quod natura il lud vitium dissuadit. quod terram voluit esse infimam et omnino culca pe dibus. Pecunia autem et opera appetibilia. pecunia sunt terra rubra vel alba sive bern. vel terrena. In cuius signum legitur Actu. iii. quod primi de ecclesia precia domoru vel agrorum suorum ponebant annos pedes apostolorum. quod et Joseph ibide fecit. **S**up quo glorio dicitur. do cet calcandum est aurum. et subdipedibus apostolorum. Item aia sive natura est sublimior et purior celo. utpote deo similio. **V**nus in libro de causa domini est in oriente et occidente. id est media inter corporalia seu typalia et eterna. que sunt angelorum et deus. Idcirco debet esse exaltata a terrenis. Et si terremus in hunc: tunc celum terram tangit con naturam. Item aia sive bern. celum est quod de habitat. terra vero scabellum dei: sive illud propheta. Celum mihi sedes est. terra autem scabellum pedestre. psalmi. lxvi. Absurdum est celum. id est aiam terrenis repleri.

Terco facit ad de testacionem avaricie et multiplex per scripturam nominatum. **V**nus psalmi. v. **D**e quod

Capitulum

Primum

omnibus gatis domum ad dominum et agrum agro copulatis usque ad terminum loci. non quod habitas soli vos in medio fratre. **A**bacuk. ii. v. quod cogitat avariciam malam domum sue Amos. vi. **V**e quod opulenti estis in syro luci. vi. **V**e vobis diuitib; quod hic habetis consolacioem vestram. Iacob. v. Agite nunc diuities. plorate vultates in miseriis vestris quod aduenient vobis. **D**ivinitate vestra a mortuis commuta sunt Argentum vestrum et aurum eruginabit. et rugo eorum in testimonium vobis est. et manducabit carnes vestras sicut ignis. In epistola Iudei. ii. 5. **D**e his quod in via chama abierunt. quod avaritia sectuti sunt. et errore balaam meree de effusi sunt. et condicione thore pierter Apocalypsi. viii. **V**e. **V**e. **V**e. habitatibus in terra. habitates autem in terra a modo talparum sunt avarie. nec mirum cum apostolus dicat Ephes. quinto. Avaricia est dolorum servitus. **C**erto detestabilis est. Quia gratia que debemus da deo. fidem. spem. et caritatem: dat diuinitas fidem dat. quia plus credit de diuinitate quod deo. eo quod putat sibi diuinitas debere procurare necessaria. quasi deus curam non habeat de servis suis. contra illud Math. sexto. Considerate lilia agri. volucres celi. statuta agri et similia. Spem dat

Septimum Preceptum

qr putat solacōes veras diui
cias cōferre. q̄ virtutum diui
cias tristicias facere. contra il
luc xp̄i Joh. xvi. In me pacem
habeatis. in mundo p̄ssurā ha
bebitis. Et math. xix. Omnis
q̄ reliq̄it domū. vel fratres. à
sorores. aut patrē. aut matrē.
à uxorem. aut filios. à agros.
pter nomē meū. cētuplum ac
cipiet. à vitā eternam posside
bit. Caritatem diuīc̄is tradie
quia ybi est thesaur⁹ tu⁹ ibiē
h̄ cor tuū Math. vi. Quinto
facit ad detestacionem auacie
q̄ inter infirmitates sp̄uales ip
sa vna ē de peiorib;. Vñ Ecc.
.v. ē infirmitas pessimā quā vidi
sbole: diuitie cōsuate i malū
dñi sui. p̄tēt eii afflictōe pessimā.
meito dicit pessimā. qr infirmitas
mala est debilitas corporis. sed
h̄c in bonū cedit aie. Est infir
mitas prior pccm wiale a que
dam mōrlia. qr ai amvulnerat.
pter que vulnera xp̄m medi
cum venire oportuit. Sed au
ritia est infirmitatū pessima q̄
ad pluā. sicut a infirmitas mag
na corporis. Primo qr diuitur
na. eo q̄ materia vix perfecte
euacuatur. ut pt; in diuite iu
uene q̄ noluit relinq̄re omnia
Secundo qr continua. Ecc. iii.
vn̄ ē. q̄ secund non h̄z. non filiū.
nō fratrē. a tñ laborare nō ces
sat. Tercō qr acerbe affligit i

Capitulum Primum

retinendo. graui⁹ in acqrendo.
grauiſſime vero in amittendo. i.
thi. vi. Radix oīm malor̄ ē cu
piditas. Et statim sequitur. quā
quidā appetētes errauerūt a fi
de. q̄ inserūt se multis dolorib?
Quarto qr pestis est vniuersal.
nam iuuenes a senes. diuites a
paupes. ifirmos a sanos. stul
tos a sapiētes. clericos infic
a seculares. non sic aut est de
luxuria. Vñ Iere. vi. A minore
vſq; ad maiore omnes student
auacie. q̄ prophetas vſq; ad sa
cerdotem. cūcti faciūt dolū. Se
neca. Quid stulci? q̄ deficien
te via viaticum augere. Quin
to quia celestis medicus hāc
infirmitatē ad mortē quasi iu
dicavit. Mathei. xix. dicens
Amen dico vobis qr diues diffi
cile intrat in rgnū celoz. Sex
to qr h̄c auacia expassimo a
potentissimo medico a cura ab
stulit vnu infirmū. iudā vici.
Septimo qr celestē medicum
irrisit. q̄ ad vltimū interfecit.
Vnde luc. xv. Audiebat verba
h̄c pharisei qui auai erat. q̄ ir
ridebat eū. Octauo qr h̄c infir
mitas nimis varia est. ut pitif
simi aiāz medici vix eā ogno
scant. ut pt; in vſurarijs. contra
etib;. symonij. q̄ mercatorib;
Tot enim iuēcōes q̄ modos
iuemnt hūana malitia in acq
redo tpalia. q̄c. Vnde gene. xx.

Septimum Preceptum

Abimelech dedit ierare tres ar-
genteos in relamē oculorū. No-
no. qz xp̄s otrā hāc infirmita-
tem indixit qz nullū eīg discipu-
lus esse possit inīsi renūtiet omī
bus qz possidet. luc. xiiij. **R**uo
ad tertium p̄ncipale. Cur diui-
tie nō faciat appetitū b̄m qz di-
citur Ecclēs. v. Auarū nō ipseb̄i
tur pecuia. Et b̄m p̄b̄m li. poli.
Appetitus pecunie ē in infinitū.
Dicendū qz huius sūt qnqz cau-
se. Prima est capacitas aie inhi-
mita que aptitudinata ē ad so-
lū dū recipiēdū si dī saciai. vñ
Aug. 9. li. cofes. fecisti nos dñe
ad te. a m̄qetū est cor n̄m. do-
nec reqescat i te. Et sap. xi. Cū
orbis terraz sit an deum. quasi
gutta roris antelucanī qz desce-
dit in terrā. Quō finitū posset
faciare infinitum. Secunda cā
est in fineitas inordinati affectū.
a fineitas rex tpaliū. qz ad nrā
puerla desideria. Nullo em̄ fine
mēsuātut affectū eīg qui cupit
oīm glā. et grā. h̄re. ac supple-
cōnem defectū. qz tñ cui libet i
possibile est. ut p̄i xp̄o pfectū
fimo hōie. de quo dī Joh. vii.
qdā dicebat qz bonū ē. alij dix-
erūt nequaqz. h̄ seducit turbas
Cū aut finitū nō possit replere
vel p̄porcōnai infinito; nccē est
ut desideria tpaliū diminuam⁹
a tūc paucā sufficiūt. ut p̄i aia.
libz bruitis. Et i. thi. vi. h̄ntes

Capitulum

Primum
alimentum a quib⁹ tegamur
hīs contenti sumus Ideo seneca
Si vis te diuitem facere nō pe-
cumie est adiciēdū h̄ cupidita-
ti subtrahendū. Tertia causa ē
qz noua tpalia ac q̄sita semper
vel frequenter aliqd vacuū r̄qui-
runt in quo recipiantur. vel ut
custodiāntur. vel poti⁹ habent
defectus annexos. Exempli grā.
Si acquiris aux in diges scri-
mo. sera. et camera. Si faccā: in
diges stabulo. feno et famula.
Si adicis tpalia. pluravis ha-
bere fercula. familiā. et ita desi-
milibz. sile ē in dūtū. Ideo Eccl. vi.
Vbi multe sūt opes. et mlti sūt
qui comedunt eas. Tales em̄-
faciunt sicut multum sc̄iētes. qz
ad extiguendū fitim aquā salsā
bibunt. nam in eo qz aqua ē. si-
tim habet extin guere. h̄ qz sal-
sa est. sīc habz puocare. Sic
tpalia aliquem defectū tollunt.
h̄ ad alia plus affectum accen-
dunt. Ideo Joh. iii. Qui bibit
ex aqua hac. sc̄iet iterum. Or-
ta causa est. qz errat i satisfaci-
endo potēcie que fitit. et defectū
p̄ncipaliē patitur. puta intelle-
ct⁹ qz vult p̄mū w̄z b̄m Auro
in sup illo. i. metha. Ois hō na-
tura scire desiderat. Et p̄mū bo-
nū. b̄millud primo ethicorū.
Oia bonū appetūt. Sed auari-
fi fitim p̄ncipalem vellet exti-
guere. sc̄iētā et v̄tutes deterēt

Septimum Preceptum

primo acquirere tunc cessar;
sitis respectu aliorū sibi illis Jo
h. viij. Qui biberit ex hac aqua
quā ego dabo: nō faciet iecū.
Quia vero auā non sic fatūt.
h̄ tpalia q̄ nec in intellectū nec
in affectū p̄n̄t ponere h̄ tene i
cistam vel stomachū. ideo nū
q̄ faciantur. sic nec ille corpora
lem sitim sedar; qui potum in
caltium dolium pedes aures vel
h̄mōi ponerz. **Quinta** causa ē.
q̄ aia est spūalis. et temporalia
sūt corporalia. talū aut nulla
ē proporcō. **Vnde** sic cista nō
potēē proporcōnata sapie. sic
nec aia tpalibz. **Cerco** p̄nci
paliter queitur. vnde pueniat
tatus affcū ad diuitias. cum
tamē tot curis et malis acqui
rant. et possideātur et amittan
tur. q̄ ex tribz. Primo q̄ ho
mies multū diligūt corp̄. ho
nores. p̄fidencias. et h̄mōi. Et
sibi hūanā estimatōe; putat
q̄ p̄ pecunā talia adipiscātur
S; videāt h̄j exēplū luc. xiij.
diuitis q̄ multis diuīch̄s con
gregatis ait aie sue Iā gaude
epulae. et letare. q̄ reposita ha
bes multa bona in annos plui
mos. Sed ei dī **Stulte** hac
nocte repeatent aiām tuā a ter
que cōgregasti cui erūt. Se
cūdo q̄ homies nō cogitāt ma
la puenētia ex diuīch̄s p̄ ta
cta. **Vnde** ap̄ls. i. thi. vi. sa.

Capitulum Primum

dix om̄i malorum est cupidi
tas. idest avaricia. Et iterū ibi
dem. Qui volunt diuites fieri
incidūt in temptationes. et in
laqueos dyaboli et in desideria
mutilia et noctua. que mergūt
homines in interitum et in p̄dico
nem. Exemplū de otractibz. la
boribz. et h̄mōi. **Tertia** causa
est quia ut pri⁹ tactū ē. non cu
piditati detrahere studet homines
h̄ pecunie adiciunt. **Vnde** fore
tā impossibile ē quē cū auaitie
obiecto carere avaritia. sic luxu
rie obiecta habēdo. idest mulie
rum frequētiā et castū ēē. **Ideo**
sic ignis non extinguitur sed
intenditūt si materia lignorū
aptorum sibi ministretur. sic
avaritia. nō ergo mirū q̄ do
mīm̄ diuīcias spūmis cōpat.
math. xiij. di. **Solicitude** se
culi et fallacia diuīciarū suffo
cant verbum dei. diuīcie enim
sibi Aug⁹. velut bitumen avi
um sunt. et si eas nō capiat: tñ
multaz cōtēplacōnum pennī
priuat. **Vnde** Cesarius diui
ties in suo statu cōpat aptissē
nauī in mari tēpestatibz quas
fate. que à perit. aut mergitur.
aut iactura onerum vacua ad
litus venit. **Sic** revera diuītū
status. à ad infernū trahit. à i
purgatoriū mergit. à plurimū
gloie gradibus priuat.

Capitulum Secundū .